

NORGES HØYESTERETT

Den 27. september 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Gjølstad, Indreberg og Bårdsen i

HR-2013-02040-U, (sak nr. 2013/1745), sivil sak, anke over beslutning:

A

B

(advokat Trude Marie Wold)

mot

X barnevern

(advokat Monicha Marthinussen Harjang)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Anken gjelder beslutning av lagmannsretten om ikke å gi samtykke til anke over dom av tingretten i sak om overprøving av vedtak av fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker etter lov om barneverntjenester, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd.
- (2) Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Y fattet 12. desember 2012 vedtak om omsorgsovertakelse og plassering i fosterhjem for C, født 30. januar 2012. Nemnda var i tvil om den aktuelle situasjonen for barnet var tilfredsstillende, men fant det overveiende sannsynlig at det forelå skaderisiko på sikt fordi foreldrene – A og B – måtte anses ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet, jf. barnevernloven § 4-12 første ledd bokstav d. Det ble fastsatt samvær for foreldrene.
- (3) Foreldrene brakte vedtaket inn for Z tingrett, som ved dom 8. april 2013 stadfestet fylkesnemndas vedtak.
- (4) Foreldrene anket tingrettens dom på grunn av feil ved tingrettens saksbehandling, bevisbedømmelse og rettsanvendelse. Det ble gjort gjeldende at vilkårene for anketillatelse var oppfylt på grunn av ankens betydning utenfor saken og på grunn av vesentlige svakheter ved tingrettens avgjørelse og saksbehandling, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd henholdsvis bokstav a og c.
- (5) Hålogaland lagmannsrett besluttet 17. juni 2013 ikke å gi samtykke til fremme av anken. Det ble lagt til grunn at ingen av vilkårene for anketillatelse i tvisteloven § 36-10 tredje ledd var

oppfylt. Beslutningen ble ikke begrunnet ut over en henvisning til hvilke av vilkårene for anketillatelse de ankende parter mener er oppfylt.

- (6) *A og B* har anket lagmannsrettens beslutning til Høyesterett. De har i korte trekk gjort gjeldende:
- (7) Lagmannsretten skulle ha begrunnet beslutningen om ikke å gi samtykke til anken.
- (8) Vilkårene for anketillatelse var oppfylt. Det er lite rettspraksis som alene gjelder fremtidsvurderingen i barnevernloven § 4-12 første ledd bokstav d. Saken var ikke tilstrekkelig opplyst for tingretten. Saken hadde ikke blitt behandlet for utvidet fylkesnemnd, jf. barnevernloven § 7-5 første ledd annet punktum, og foreldrenes omsorgskompetanse var ikke tilstrekkelig utredet. Dette er i strid med Raundalen-utvalgets anbefalinger i NOU 2012: 5 "Bedre beskyttelse av barns utvikling" for saker etter barnevernloven § 4-12 første ledd bokstav d. Uansett innebærer tingrettens dom en utvidelse av anvendelsesområdet for bestemmelsen sammenlignet med det som er uttalt i forarbeidene og lagt til grunn i teorien. Både alternativet om ankens betydning utenfor saken og alternativet om vesentlige svakheter ved tingrettens avgjørelse og saksbehandling, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd henholdsvis bokstav a og c, ga derfor grunnlag for anketillatelse.
- (9) *A og B* har lagt ned slik påstand:

"Hålogaland lagmannsretts beslutning av 17.06.2013 i sak 13-100166ASD-HALO oppheves, og saken hjemvises lagmannsretten til behandling."

- (10) *X barnevern* har i tilsvar anført at anken til Høyesterett bør nektes fremmet, subsidiært at den må forkastes. Det anføres i korte trekk at lagmannsretten riktig har lagt til grunn at ingen av vilkårene for anketillatelse var oppfylt. Saken reiser ikke overordnede eller prinsipielle spørsmål. Barnevernloven § 4-12 første ledd bokstav d gir adgang til omsorgsovertakelse etter en fremtidsvurdering. Bestemmelsen er verken ny eller lite brukt. Det er heller ikke vesentlige svakheter ved tingrettens avgjørelse eller saksbehandling.
- (11) *X barnevern* har lagt ned slik påstand:

**"1. Prinsipalt
Anken nektes fremmet.**

**2. Subsidiært
Anken forkastes."**

- (12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling, som utvalget kan prøve, jf. tvisteloven § 29-13 femte ledd og Rt. 2010 side 274, Rt. 2012 side 1252 og Rt. 2013 side 1072. For så vidt gjelder spørsmålet om de lovbestemte vilkår for å gi samtykke til ankebehandling, har utvalget full kompetanse, jf. Rt. 2012 side 759, Rt. 2012 side 855 og Rt. 2013 side 304. Det hører under saksbehandlingen å prøve om lagmannsrettens beslutning – og begrunnelsen for den – er forsvarlig, jf. Rt. 2009 side 1553 avsnitt 9, Rt. 2013 side 843 avsnitt 11 og Schei mfl., Tvisteloven (2. utgave) side 1333.
- (13) Ankeutvalgets flertall – dommerne Gjølstad og Bårdsen – peker på at en beslutning om å nekte en anke fremmet etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd skal begrunnes i den grad hensynet til en forsvarlig saksbehandling tilsier dette, jf. Rt. 2011 side 1053 avsnitt 27, Rt. 2011 side 1523 avsnitt 22, Rt. 2012 side 561, Rt. 2012 side 855, Rt. 2012 side 1252 og Rt. 2012 side

1924. Begrunnelse kan blant annet være påkrevd for å sikre – og vise – at spørsmålet om å gi samtykke til ankebehandling er reelt og forsvarlig vurdert.

- (14) Saken gjelder et vidtrekkende vedtak basert på barnevernloven § 4-12 første ledd bokstav d, som gir adgang til omsorgsovertakelse "dersom det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet" – altså ut fra en prognose. Det ligger etter flertallets syn i kortene at ved anvendelsen av en slik hjemmel for meget inngripende tvangsvedtak vil det gjennomgående oppstå vanskelige og sammensatte spørsmål av både faktisk og rettslig art.
- (15) I en underbygget og forholdsvis omfattende anke til lagmannsretten ble det vist til flere forhold som kunne tilsi at saken burde underlegges en ny behandling, blant annet knyttet til fylkesnemndas og tingrettens lovanvendelse og saksbehandling. Når lagmannsretten ikke har begrunnet sin beslutning om ikke å gi samtykke til anken, er det ikke mulig å se om disse forhold er forsvarlig vurdert av lagmannsretten, verken knyttet til spørsmålet om lagmannsretten *kunne* gi samtykke til ankebehandling etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav a og c, eller til om lagmannsretten *burde* gi slikt samtykke. Etter flertallets syn bør etter omstendighetene lagmannsrettens beslutning da oppheves.
- (16) Ankeutvalgets mindretall – dommer Indreberg – bemerker at lagmannsrettens beslutning etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd i utgangspunktet ikke krever begrunnelse, jf. Rt. 2010 side 274. Spesielle omstendigheter kan likevel tilsi at beslutningen må begrunnes, jf. blant annet Rt. 2010 side 284 og Rt. 2012 side 561. Ankeutvalget har blant annet lagt til grunn at en avgjørelse om å nekte samtykke der ett eller flere av vilkårene for å gi samtykke er oppfylt, må begrunnes i den utstrekning hensynet til forsvarlig saksbehandling tilsier det, se Rt. 2012 side 1252 avsnitt 4 med videre henvisninger.
- (17) I saken her har lagmannsretten funnet at ingen av vilkårene for å samtykke til å fremme anken er oppfylt, og den kunne derfor ikke samtykke. I anken var vilkårene i tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav a og c påberopt, og mindretallet er under tvil kommet til at lagmannsretten i dette tilfellet burde begrunnet hvorfor den kom til at ingen av disse vilkårene var oppfylt. Det vises til gjengivelsen av den ankende parts anførsler for Høyesterett foran, herunder anførselene om at man her er utenfor kjerneområdet i barnevernloven § 4-12 første ledd bokstav d og om at de saksbehandlingsgarantier som er anbefalt i slike saker i NOU 2012: 5 skulle vært anvendt.
- (18) Kjennelsen er enstemmig for så vidt gjelder resultatet, men med en særmerknad for så vidt gjelder begrunnelsen.

S L U T N I N G:

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Hilde Indreberg
(sign.)

Liv Gjølstad
(sign.)

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Riktig utskrift: